

۹۲۵۱۱۱

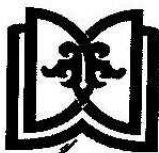
موسوعة القَوَاعِدِ وَ الضَّوَابِطِ الفِقهِيَّةِ

مجموعة مشتملة على قواعد الفقهية
السيّد مُحَمَّد حَسَنِ المَرعَشِيّ الشُّوشَتَرِيّ

به اهتمام:

امير باراني بيرانوند

عبدالله مختاری

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	مرعشی شوشتری، سید محمدحسن، ۱۳۱۶ - ۱۳۸۷.
عنوان و نام پدیدآور	موسوعة القواعد والضوابط الفقهية: مجموعة مشتملة على قواعد السيد محمدحسن المرعشي الشوشتری / به اهتمام امير بارانی بیرانوند عبدالله مختاری.
مشخصات نشر	تهران: مجد، ۱۴۰۰. رده بندی کنگره : BP۱۶۹/۵
مشخصات ظاهری	۲۵۳ص: نمونه. رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۷۲
شابک	978-622-225-723-1 : شماره کتابشناسی ملی : ۸۵۶۷۶۲۵
وضعیت فهرست نویسی : فیبا	اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا
موضوع	فقه -- قواعد Islamic law -- *Formulae فقه جعفری -- قرن ۱۴ Islamic law, Ja'fari -- 20th century * اصول فقه شیعه Islamic law, Shiites -- Interpretation and construction *
شناسه افزوده	بارانی بیرانوند، امیر، گردآورنده
شناسه افزوده	مختاری، عبدالله، گردآورنده

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده یا ناشر، خلاف قانون، شرع و اخلاق است.

موارد تخلف را به دفتر مرکزی و مجده گزارش فرمایید.

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

فروشگاه: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdpub.ir E- mail: info@majdpub.ir

صفحه رسمی انتشارات مجد در اینستاگرام: majdlaw

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

مَوْسُوعَةُ الْقَوَاعِدِ وَ الضَّوَابِطِ الْفَقْهِيَّةِ

مجموعه مشتمله علی قواعد الفقهیه لعلامة السيد مُحَمَّدْحَسَنِ الْمَرْعَشِيِّ الشُّوشْتَرِيِّ

به اهتمام | امیر بارانی بیرانوند/ عبدالله مختاری

ناشر: | انتشارات مجد

چاپ اول: | بهمن، ۱۴۰۰

تعداد: | ۵۰۰ نسخه

شابک: | ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۷۲۳-۱ ISBN: 978 - 622- 225- 723- 1

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

فهرست مطالب

١١	مقدمه.....
١٥	الكتاب الأول: القواعد الفقهية.....
١٧	مقدمة المؤلف.....
١٧	أ: موضوعه.....
١٧	ب: مبادئ علم الفقه.....
١٨	ج: مسائل الفقه.....
١٩	د: القاعدة الفقهية و فرقتها للمسألة الاصولية.....
٢٠	١: كل جنابة كانت فيها دية مقدرة شرعاً.....
٢٢	٢: كل ما كان من أعضاء الرجل فيه دية كاملة.....
٢٣	٣: كل نافذة فيها العشر إلا فيما أستثنى.....
٢٤	٤: كل عضو ديته مقدرة.....
٢٥	٥: دية الأضلاع.....
٢٦	٦: كل جنابة لا مقدر لها شرعاً ففيها الأرش.....
٢٨	٧: إذا اجتمع بعض ما فيه الدية المقدرة شرعاً مع بعضها الآخر فلكل ديته.....
٣٠	٨: لا دية لمن قتله الحد أو التعزير.....
٣١	٩: كل موضع فيه الأرش أو الحكومة فهما واحد.....
٣٢	١٠: من لا ولي له فالإمام ولي دمه.....
	١١: إذا قتل مؤمناً في دار الحرب معتقداً جواز قتله وأنه ليس بمؤمن فبأن مؤمناً
٣٣	فليس فيه الدية.....
٣٥	١٢: التسييب.....
٣٥	أ: تعريف القاعده.....
٣٦	ب: في اجتماع السبب والمباشر.....
٣٧	ج: في اجتماع الاسباب.....
٣٨	١٣: يتولّى القصاص من يرث المال إلا الزوج و الزوجة و المتقرب بالام.....
٣٩	١٤: حق القصاص حق انحلالى لا وحدانى.....
٤٢	١٥: المشاركة فى الجنابة.....
٤٣	١٦: لا قود لمن لا يقاد منه.....
٤٦	١٧: لَا حَدَّ لِمَنْ لَا حَدَّ عَلَيْهِ.....

- ١٨: الضابط في ثبوت القصاص وسائر أنواع العقوبات حال المجنى عليه حال الجناية
٤٨ إلّا ما ثبت خلافه
- ١٩: حق القصاص من الجاني يثبت للولي بعد موت المجنى عليه ٥٠
- ٢٠: كل من يجرى بينهم القصاص في النفس يجرى في الطرف و من لا يقتص له في
٥١ النفس لا يقتص له في الطرف
- ٢١: الإكراه سواء كان ملجأ أم غير ملجأ لا يصح معه التكليف إلّا في القتل في
٥١ الصورة الثانية
- ٢٢: كل من طرق رجلاً بالليل فأخرجه من منزله فهو له ضامن إلّا أن يقيم عليه البيّنة
انه رده إلي منزله ٥٤
- ٢٣: كل من دخل دار غيره للتصلص أو الفجور فقتله صاحب الدار دفاعاً فقد اهدر
دمه ٥٦
- ٢٤: قاعدة لاقوبة الإباحة شرعية أو عقلية ٥٩
- ٢٥: لا يطل دم في الإسلام أو لا يطل دم إمري مسلم ٦٤
- ٢٦: لا حد لمن لا حد عليه ٦٦
- ٢٧: كل من لم يباشر القتل لم يقتض منه وإن كان سبباً إلّا إذا كان السبب أقوى من
المباشر ٦٧
- ٢٨: يجوز الحبس في كل مورد يتوقف استخراج الحق عليه ٦٧
- ٢٩: كل مجرم يعاقب بالعقوبة الشرعية المعتبرة حال ارتكاب الجريمة لا بما يشروع
بعده ٧١
- ٣٠: كل عضو يكون في الإنسان واحداً ففيه الدية كاملة و كل ما كان فيه الاثنان في
كل واحد نصف الدية ٧٣
- ٣١: كل ما لا يمكن فيه القصاص من الأعضاء ففيه الدية ٧٦
- ٣٢: لا يقاد من الوالد بقتل الولد ٧٨
- ٣٣: كل من ترك واجباً أو فعل حراماً فللحاكم أن يعزّره ٧٩
- ٣٤: المسؤولية الجزائية تتوقف على العلم والالتفات إلى التكليف والقانون ٨٣
- ٣٥: في إجراء الأحكام الجزائية في الملاء العام ٨٤
- الكتاب الثاني: «الاحكام العامة والقواعد الفقهية الكلية في الحدود» ٨٩
- ١: باب وجوب إقامتها بشروطها وتحرير تعطيّلها ٩١
- ٢: باب أن كل من خالف الشرع فعليه حد أو تعزير ٩٦

۳	بَابُ عَدَمِ جَوَازِ تَجَاوُزِ الْحَدِّ وَتَعْدِيهِ فَمَنْ تَجَاوَزَهُ قِيدَ الْإِثَادَةِ وَحُكْمُ مَنْ ضُرِبَ حَدًّا
۹۷	فَمَاتَ
۹۹	فرع [الأول]
۱۰۰	فرع الثاني]
۴	في أن صاحب الكبيرة إذا أقيم عليه الحد مرتين قُتِلَ في الثالثة إلا الزاني ففي
۱۰۱	الرابعة
۱۰۱	المسألة الأولى
۱۰۳	المسألة الثانية
۱۰۵	المسألة الثالثة: ما هي الكبائر؟
۱۰۸	مسألة الرابعة: تحقيق الكلام في الكبائر والصغائر
۱۱۰	۵: لَا حَدَّ عَلَى مَجْنُونٍ وَلَا صَبِيٍّ وَلَا نَائِمٍ
۱۱۳	مسألة أولى: السكر الناشئ عن الكحول والمخدرات وغيرهما من المسكرات
۱۱۵	مسألة الثاني: السكر الاضطرابي والاختياري
۱۱۷	۶: بَابُ اشْتِرَاطِ التَّلَوُّغِ فِي وَجوبِ الْحَدِّ بَاطِلًا
۱۱۷	مسألة الأولى
۱۱۹	المسألة الثانية
۱۱۹	المسألة الثالثة
۱۲۱	۷: «في أنه لا يُقَامُ الْحَدُّ عَلَى أَحَدٍ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ»
۱۲۴	۸: في أن مَنْ فَعَلَ مَا يُوجِبُ الْحَدَّ جَاهِلًا بِالتَّحْرِيمِ لَمْ يَلْزَمْهُ شَيْءٌ مِنَ الْحَدِّ
۱۲۷	۹: «أَنَّ الْحُدُودَ تُدْرَأُ بِالشُّبُهَاتِ»
۱۲۹	فروعاً قاعدة:
۱۲۹	فرع الأول: الشبهات التي تسقط الحدود عند العامة
۱۲۹	فرع الثاني: الشبهة في تحقق ركن الجريمة
۱۳۳	فرع الثالث: الشبهة بسبب الجهل
۱۳۴	فرع الرابع: الشبهة في الاثبات
۱۳۵	فرع الخامس: يجب ان يكون وصف القطعية باقياً في دليل الاثبات
۱۳۸	فرع السادس: هل يكون تأخير الاثبات شبهة؟
۱۴۰	فرع السابع: هل يكون تأخير الحكم او تنفيذه شبهة؟
۱۴۱	المسألة الأولى
۱۴۲	المسألة الثانية:

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله و الصلاة و السلام على محمد و آله الطاهرين

و اللعن على اعدائهم اجمعين من الآن الى يوم الدين

اعتلای یک اندیشه و تفکر مرهون تلاش تابعین و بزرگان آن اندیشه است، فقه شیعه از آن رو که منبعث از احکام واقعی اسلام بوده بزرگان زیادی چه در عصر حضور ائمه علیهم السلام و چه در عصر غیبت به چشم خود دیده است از شیخ کلینی تا مرحوم امام خمینی ^{رضوان الله علیهم} و بعد از ایشان مجاهدات فراوانی در اعتلای این علم شده است.

یکی از فقهای که سالیان دراز به تدریس و تربیت شاگردان، تبلیغ معارف دینی، تحقیق و تألیف کتب ارزنده علمی و خدمات جاودانه اشتغال داشته، متکلم ادیب، فقیه روشنفکر و اندیشمند سترگ آیت الله سید محمد حسن مرعشی شوشتری ^{قدس} بوده است، ایشان فرزند حجت الاسلام سید محمد و نوۀ میرزا عبدالوهاب می باشد که در سال ۱۳۵۶ ق (۱۳۱۶ ش) در شهرستان شوشتر در استان خوزستان دیده به جهان گشوداند.

فراگیری علوم را از طریق مؤانست با قرآن و علوم قرآنی آغاز نمودند و پس از گذراندن مقدمات، به تحصیل در حوزه مدرسۀ علمیۀ جزائریہ شوشتر پرداخت و از محضر اساتید و علمای آن زمان کسب فیض نموداند، در سال ۱۳۴۰ شمسی به مشهد مقدس رفتند و در حوزه علمیۀ مشهد، از محضر آیت الله العظمی حاج سید محمد هادی میلانی ^{رضوان الله علیه} بهره برداند و در بازگشت به شوشتر، با اجازه آیت الله سید محمد حسن آل طیب، حاج شیخ محمدتقی، شیخ شوشتری حکیم و آیت الله العظمی حاج سید علی بهبهانی به درجه اجتهاد رسیدند.

در سال ۱۳۳۴ به تدریس علوم و حقوق اسلامی و تحصیل در حوزه های علمیه اهواز و شوشتر مشغول شدند و به دعوت شورای عالی قضایی، در سال ۱۳۶۲ ش

به تهران آمدند و در طول خدمات قضایی نخست مدتی ریاست دادگاه کیفری یک اهواز را بر عهده گرفت، آنگاه به ریاست شعبه دو دیوان عالی کشور، معاونت دیوان عالی کشور، ریاست دادگاه تجدیدنظر انتظامی قضات و عضویت در شورای عالی قضایی منصوب گردیدند.

آیت الله سید محمد حسن مرعشی شوشتری همگام با امام خمینی (ره) در انقلاب شکوهمند اسلامی ایران مشارکت کرد و با عمل به تکلیف اجتماعی خویش با حکم امام خمینی (ره) به عضویت شورای عالی قضایی منصوب شدند و همچنین در انتخابات مجلس خبرگان با آرای مردم به عضویت در مجلس خبرگان درآمد، ایشان در کنار فعالیت قضایی، در مدرسه عالی شهید مطهری، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم قضایی وزارت دادگستری، مدرسه عالی قضایی قم، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز و دانشکده الهیات دانشگاه تهران به تدریس اشتغال داشتند.

آثار تألیفی و تحقیقی ایشان در حقوق و علوم اسلامی به شرح زیر است:

- شرح بر قانون حدود و قصاص؛
- الفقه الإمامیه فی شرح التحفة القوامیة (یک دوره فقه منظوم): این اثر توسط محققین در سه مجلد توسط انتشارات مجد به زیور طبع آراسته شده است؛
- شرحی بر کتاب القضاء تحریر الوسيلة: این اثر تحت عنوان: «القضاء الأصلية في شرح تحریر الوسيلة» توسط محققین توسط انتشارات چتردانش به زیور طبع آراسته شده است؛
- تقریراتی در اصول فقه (به زبان فارسی)؛
- دیدگاه های نو در حقوق کیفری اسلام (دو مجلد)؛
- سبیل الرشاد فی شرح ارشاد علامه (در ۵ مجلد): جلد سوم این اثر تحت عنوان «کتاب المتاجر» توسط انتشارات مجد به زیور طبع آراسته شده است. و ما بقی مجلدات نیز توسط محققین در حال تصحیح و نشر است؛
- تعلیقات بر فروع علم اجمالی: این اثر در حقیقت تقریرات مرحوم مرعشی از درس استاد خویش می باشد؛
- شرح خلاصه الاصول: که در واقع شرحی ناقص بر خلاصه الاصول مرحوم غلامحسین تبریزی می باشد؛